

7 januari 2010

Till Jordbruksverket
jordbruksverket@jordbruksverket.se

Samråd över förslaget till ändring i föreskrifter om kompensationsbidrag, miljöersättningar och miljöinvesteringar Ert utskick 16.12.2009

Skärgårdarnas Riksförbund, SRF, organiserar den fastboende befolkningen runt hela kusten från Luleå i norr till Koster i väster samt på öarna i de stora insjöarna. Förbundets medlemmar är 15 regionala skärgårdsföreningar. Vi arbetar med förutsättningarna för boende, arbete och service året runt i landets skärgårdar.

Samrådet avser bland annat regler för de nya ersättningarna inom utvald miljö med anpassade skyddszoner, reglerbar dränering, damm som samlar fosfor och stängsel mot rovdjur.

Efter översynen av landsbygdsprogrammet med utgångspunkt från hälsokontrollen har Jordbruksdepartementet lämnat ett förslag till ändring av landsbygdsprogrammet 2007-2013 till EU-kommissionen. Förslagen till ändringar innebär att förordning och föreskrifter nu måste ändras för att stämma överens med landsbygdsprogrammet.

Syftet med översynen handlade mycket om utmaningar kring klimat, förnybar energi, vattenkvalitet och biologisk mångfald. Som en följd därav handlar förändringarna dels om befintliga miljöersättningar men också om nya insatser inom utvald miljö. Som vanligt är det bråttom eftersom ändringarna ska gälla från och med 2010.

Skärgårdarnas Riksförbund har inte några större avvikande meningar på innehållet eller förslagen i samrådet. Vi vill dock markera våra synpunkter på ett par områden.

Förslagen kring övergödning

Övergödning av fosfor är förvisso ett stort problem och påverkar haven och skärgårdarna starkt. Genom de nya förslagen om skyddszoner kan man förhoppningsvis ytterligare minska tillförseln av fosfor från åkermarken till haven. Det är bra att åtgärderna kring detta ökar.

Ersättning för sådana skyddszoner ingår i gruppen utvald miljö, en regional åtgärd vilket gör att länsstyrelserna kan prioritera insatsen till olika markområden. Vi är dock skeptiska till ett allför enkelt synsätt genom att styra dessa åtgärder till områden som ingår i t.ex [Baltic Sea Action plan \(BSAP\)](#). Dessa områden är nämligen oftast mycket små till ytan. Dessutom finns ett annat klassificeringssystem på västkusten. Ett bredare synsätt måste tillämpas som berör hela skärgårdsområden. Vi föreslår att de geografiskt begränsande formuleringarna kring prioriterade områden utgår.

Stängsel mot rovdjur

Ett nytt synsätt införs genom att pengar till rovdjursstängsel nu tas från jordbruksekonomin. Tidigare har dessa kostnader tagits från naturvårdens rovdjursanslag. Vi är faktiskt principiellt negativa till att denna ändring sker. Vi får närmast uppfattningen att det är den värdeladdade rovdjursdebatten som styr frågan snarare än jordbrukspolitikens intressen.

Ett levande jordbruk även i rent produktionsmässigt mindre lönsamma former, kan ha mycket stor betydelse för kulturlandskapets hävd och bevarande. Skärgårdsjordbruket är ett viktigt exempel på detta, liksom t.ex. fäbodjordbruket. Vi anser att när ett yttre hot aktivt tillåts öka efter en långvarig och ingående debatt, såsom inom rovdjurspolitiken, då ska inte notan behöva betalas av jordbrukets pengar. Dessa medel behövs snarare till positiva åtgärder för att stimulera de marginella, men viktiga kulturbärande jordbruk som finns inom utsatta miljöer.

En speciell anledning att vi tar upp denna fråga är våra erfarenheter från den motsvarande debatten och åtgärderna kring sälstammarna i landets skärgårdar och deras inverkan på skärgårdsfisket. Där är situationen ännu värre eftersom man inte ens ersätter fiskarna ordentligt för viltskadorna.

Vi anser alltså att stöd för stängsel mot rovdjur skall bekostas genom anslag för rovdjurspolitiken och att de inte ingår bland åtgärderna inom utvald miljö. Rätt intresse ska stå för notan.

Ändringar vi ännu saknar

Vi är medvetna om den fasta form och den begränsning detta samråd omfattar. Flera av de förslag vi tidigare haft kring utformningen och tillämpningen av åtgärderna inom bland annat åtgärderna i utvald miljö ingår inte i samrådet. Vi vill ändå passa på tillfället att markera att det behövs ytterligare åtgärder för att anpassa programmet även till jordbruk på öar utan fast landförbindelse i skärgårdarna.

Skärgårdarnas särart kräver egna åtgärder

Ett dilemma i skärgårdarna är att ju längre ut från kusten man kommer, så är förutsättningarna för jordbruket allt sämre. Jordtäcket är tunnare, markerna magrare, gårdarna mindre och därmed mer orationella. Betesmarkerna får ett allt större inslag av berghällar, strandpartier, buskmarker och skog. Samtidigt med denna bild finns en andra gradient med ett allt starkare intresse att bevara den unika miljön ju längre ut från fastlandet man kommer.

Vi har vid ett flertal tillfällen begärt att en ny nationell klassning införs, ett s.k. ”skärgårdsbete”, för att kunna ta tillvara och även i fortsättningen vårda skärgårdarnas kulturlandskap. Öar som har en blandad naturtyp av gräs, träd, buskar, bergskrevor och hållmark är områden som redan idag är svåra att få in i ”normala” klassningar. Idag tvingas man rita undan allt fler ytor. Allt sådant bete medför ökade kostnader i form av transporter och tillsyn, men är ändå viktigt för den totala landskapsbilden. Ett nationellt intresse för skärgårdsbete är minst lika motiverat som för begreppet alvarbete som mer ser till landskapets helhet.

De alternativ som finns idag för vissa skärgårdsmarker är åtgärden ”mosaikmarker och andra gräsfattiga marker” inom utvald miljö. Problemet här är att landets länsstyrelser i stort sett valt att inte utnyttja denna åtgärd. Behovet av en enhetlig nationell markering är stort.

Skärgårdarnas odlingslandskap ingår i de nationella miljömålen

Vi vill peka på att när man citerar riksdagens miljömål som behandlar odlingslandskapet får man inte glömma ”Hav i balans och en levande kust och skärgård”. Detta miljömål tar mycket tydligt upp det öppna odlingslandskapet i skärgårdarna. Även detta förhållande är ett stöd för att man inför en nationell klass ”skärgårdsbete”.

Sankt Anna den 7 januari 2010

Bengt Almkvist

Skärgårdarnas Riksförbund

Missjö 614 98 Sankt Anna

info@skargardarnasriksforbund.se

www.skargardarnasriksforbund.se